

Datum: 25-09-2025

Onderwerp: Internetconsulatie Novelle strafbaarstelling illegaal verblijf

Geachte minister Van Weel,

Hartelijk dank voor de mogelijkheid tot een internetconsulatie van de novelle strafbaarstelling illegaal verblijf.

Deze reactie wordt ingediend namens het College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen, in samenwerking met de stichtingen die de lokale Bed-, Bad- en Broodvoorzieningen bieden in de gemeente Nijmegen.

Al sinds 1998 organiseert de stad Nijmegen noodopvang voor mensen die nergens anders terecht kunnen. Sinds 2014 heeft de gemeente Nijmegen in samenwerking met Stichting Noodopvang Vluchtelingen (SNOV), Stichting Gast en Stichting Wereldvrouwenhuis Mariam van Nijmegen speciale Bed-, Bad- en Broodvoorzieningen opgezet voor mensen zonder documenten die in de stad woonden. Dit doen we vanuit humanitair oogpunt, maar ook met oog op het belang van handhaving van openbare orde, veiligheid en volksgezondheidsrisico's.

Hoeveel mensen zonder documenten er in totaal in Nijmegen verblijven is niet met zekerheid te zeggen. Het beeld is wel dat de groep in de afgelopen jaren stabiel is gebleven en de overlast is zeer beperkt door de aanwezigheid van bed, bad en brood opvang in de stad. Door de voorgenoemde artikelen in het wetsvoorstel Asielnoodmaatregelenwet om zowel vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven als personen en organisaties die hulp bieden aan personen die illegaal in Nederland verblijven strafbaar te stellen, maken wij, het gemeentebestuur samen de betrokken opvangorganisaties, ons ernstige zorgen.

De artikelen in het wetsvoorstel Asielnoodmaatregelenwet waarmee illegaliteit en hulp aan vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven strafbaar wordt gesteld bemoeilijkt onze gemeentelijke ambitie om effectieve opvang en begeleiding te blijven bieden aan mensen zonder documenten. De afgelopen 25 jaar hebben ons bovendien geleerd dat eerdere aanscherpingen vanuit het Rijk op het gebied van vreemdelingen er niet voor zorgen dat de groep kwetsbare mensen zonder documenten geen beroep meer doet op gemeentelijke noodvoorzieningen.

We delen ook de zorgen van lokale organisaties dat de kans is groter dat door het strafbaar stellen van illegaliteit meer mensen op straat belanden en buiten het zicht van de autoriteiten zullen vallen, waar de gemeenten de gevolgen voor openbare orde en veiligheid van zullen ondervinden. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Justitie en Veiligheid stellen dat uit angst voor strafrechtelijke vervolging zullen velen geen hulp meer durven vragen van maatschappelijke organisaties. Dit beperkt toegang tot basisvoorzieningen zoals medische

Nijmegen

zorg, onderwijs, opvang en rechtsbijstand, wat het bereiken van duurzame oplossingen, het signaleren van misstanden en toezicht juist ondermijnt. De Politie heeft daarnaast in haar reactie expliciet gewezen op uitvoerbaarheidsproblemen. Vooral mensen die feitelijk niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst lopen hierbij risico; zij kunnen herhaaldelijk in detentie worden geplaatst, zonder perspectief op een duurzame oplossing. Deze situatie heeft verstrekende gevolgen: slachtoffers van uitbuiting of andere strafbare feiten durven zich minder te melden bij politie of hulpverleners, waardoor rechtshandhaving en vertrouwensrelaties worden ondermijnd en opsporing bemoeilijkt. Strafbaarstelling zal de feitelijke toegang tot onderwijs, medische zorg en bescherming tegen misdrijven beperken, waardoor mensen in kwetsbare posities nog kwetsbaarder worden en er risico's ontstaan voor veiligheid, leefbaarheid en volksgezondheid.

De voorgestelde wijziging van artikel 108a van de Vreemdelingenwet 2000 in het wetsvoorstel Asielnoodmaatregelenwet om in ieder geval ervoor te zorgen dat hulp aan mensen zonder documenten niet strafbaar zal zijn is een goede ontwikkeling. Deze stap neemt echter niet de zorgen over de gevolgen van de strafbaarstelling van vreemdelingen die illegaal in verblijven niet weg. Lokale organisaties in onze stad kunnen hun werk blijven doen maar dit zal ernstig bemoeilijkt worden door de sterk toenemende kwetsbaarheid van de groep die strafbaarstelling illegaliteit zal realiseren.

Hoogachtend,

H.M.F. (Hubert) Bruls
Burgemeester van Nijmegen